

Innehållet i veckans Nyhetsbrev

- Territoriell utveckling kräver effektivare regionalt samarbete
- Förhållandet mellan land och stad
- ”En verkligt trivsamt kommun är en liten kommun”
- Vattnets betydelse för landsbygdslivet, samarbete mellan landsbygdsnätverk, landsbygdens Slovakien – läs *RUR@L News*
- Växelverkan som framgångsfaktor – YTR:s nätkolumn
- Läs även detta: *”Tillbaka till rötterna” för Island *Svenska förkortningen NTM-centralen blev kortlivad – heter nu ELY-centralen *Köpbacka valdes till Årets by i Östra Nyland *Lärorik landsbygdsutvecklingskonferens i Kanada – läs Mikael Ericksons reseskildring *Årets första nummer av Maaseudun kehittäminen Uutiskirje

Cit: **”Om den gemensamma jordbrukspolitiken tillåts falla sönder i en myriad av konkurrerande nationell och regional politik är jag övertygad om att nyttan med de pengar som spenderas skulle fragmenteras i samma utsträckning.”**
Kommissionär Mariann Fischer Boel i broschyren *Jordbruks- och landsbygds politik under min tid som kommissionär av Mariann Fischer Boel* utgiven av Europeiska kommissionen/Jordbruk och landsbygdsutveckling.

”Flera skribenter breder ut sig i pressen angående vindkraftsproduktionens bristande lönsamhet. Dessa borde kanske fråga sig om det exempelvis inom Fortum eller inom EPV finns enbart dåaktiga, ekonomiska lättviktare som är beredda att satsa miljarder euro av ägarnas kapital i en verksamhet som inte kommer att generera vinst.”

Malaxbon Håkan P H Rönnqvist som tycker att det nu ”i elfte timmen” vore bäst att markägarna i Malax tillsammans med kraftbolagen sätter sig ner och talar sig samman (Vasabladet 8.1.2010).

”Ni stadsbor som älskar vargar, hatar bilar och längtar efter tysta vidder, vad sägs om att bygga bo där önskemål uppfylls – på landet? Och ni glesbygdsbor som kräver åtgärder för att slippa alltifrån myggor till vargar i närmiljön. Har ni övervägt tätorten?”

Sanna Rayman i Svenska Dagbladet om att byta plats (Österbottens Tidning 6.1.2010).

TERRITORIELL UTVECKLING KRÄVER EFFEKTIVARE REGIONALT SAMARBETE
Om hela platser eller territorier skall utvecklas, så måste de många regionala samarbeten som

idag drivs parallellt, och som delvis överlappar varandras geografi, på ett mer effektivt sätt kopplas samman. Detta är en av de sammanfattande slutsatserna, man kan dra av dokumentet *Territorial cohesion: unleashing the territorial potential*, där över 400 bidrag från både kommuner och regioner inom hela EU är sammanställda. Men enligt bidragsgivarna får även slutsatsen en rad konsekvenser, för exempelvis så räcker det inte med att aktörerna på plats blir bättre på att räkna varandra händerna och samarbeta. Lika viktigt är att få till en effektiv samordning mellan de olika samhällsnivåerna, vilket i sin tur kräver att man både nationellt och inom EU ser över sina regelverk, så att dessa inte sätter käppar i hjulet. Dessutom blir det viktigt att man lokalt, regionalt, nationellt och inom EU formar om sina strategier och uppföljningssystem inom alla relevanta områden, så att de hänger samman och är transparenta. Ett nytt tillskott till debatten var en önskan från kommuner och regioner om att föra samman storstädernas och landsbygdens utveckling under ett gemensamt ramverk, där man skulle ta de bästa erfarenheterna från de två EU-programmen *URBAN*, för storstäder, och *LEADER*, för landsbygden. En avgörande utmaning blir enligt bidragsgivarna att få politiken på samtliga nivåer att utforma en fungerande policy, som klarar av att både ta tillvara övergripande samordningsvinster och undvika källor till konflikter i de dagliga verksamheterna. Slutligen vill man få fram den nödvändiga statistik som behövs från lokal till europeisk nivå, för att få rätt underlag för hela denna omställningsprocess. *Uppgifterna är från en artikel i Gränsbrytning – Nyheter om regioner och regional utveckling i Norden (20/2009), skriven av dess chefredaktör Per Holmström. Dokumentet Territorial cohesion: unleashing the territorial potential från EU finns (på engelska) under webbadressen http://ec.europa.eu/regional_policy/consultation/terco/kiruna_20091211.pdf.*

FÖRHÅLLANDET MELLAN LAND OCH STAD

Professor Erik Westholm, chef för Institutet för Framtidsstudier, har utifrån sin mångåriga och gedigna erfarenhet av studier av svensk landsbygd och landsbygdspolitik inbjudits att läsa rapporten *Befolkning, service och företagande i Sveriges gles- och landsbygder*, reflektera över dess innehåll och skriva avsnittet om relationen mellan land och stad i det moderna samhället. I avsnittet skriver Westholm bl.a. att den svenska regionalpolitiken har det senaste decenniet inriktat sig på s.k. funktionella arbetsmarknadsregioner, de som nu benämns FA-regioner. Det här synsättet betonar att land och stad hör samman och att de inte bör ses som isolerade ifrån varandra, eftersom de är ömsesidigt beroende. Man har tonat ner skillnaderna mellan land och stad. Den s.k. regionförstoringspolitiken vilar på tanken att boendet kan vara mer utspritt, om man är beredda att pendla längre. Människor på landsbygden och i småorter kan sålunda bo kvar och samtidigt ha tillgång till en mer mångsidig arbetsmarknad. Det finns även många belägg för att landsbygd och stad blir alltmer lika i social och ekonomisk bemärkelse. Den ökade dagliga rörligheten väver samman landsbygden och stadsmiljön, och allt fler människor kommer att dela sin tid mellan stad och land. Många viktiga förändringar i samhället sker också på ett likartat sätt i land och stad, t.ex. arbetsmarknader, människors rörlighet, service, könsroller, hälsofrågor, utbildningssystemet och inte minst informationsteknologin medverkar till att jämna ut förutsättningarna. Ändå har det under senare år uppmärksammats att det faktiskt finns skillnader mellan land och stad, som är väl värda att uppmärksamma. Politik och planering tenderar att bli mest effektiv, om de kan ta tillvara nyanserna i landskapet. I SOU 2003:29 *Mot en ny landsbygdspolitik* (<http://www.regeringen.se/content/1/c4/19/67/89eb5340.pdf>) använde man begreppet landsbygdens särskildhet, som ett sätt att fånga de förhållanden som gör det meningsfullt att se landsbygden som en specifik kategori. Det var särskilt två förhållanden som pekades ut, varav det ena var den fysiska miljön som är präglad av det brukade landskapet, den infrastruktur och de institutioner och sociala relationer som hänger samman med detta landskap. Det andra var

glesheten som ju ger landsbygden speciella villkor, både socialt och ekonomiskt. Av dessa grundförutsättningar följer att det finns en rad omständigheter där land och stad faktiskt är olika: Företagen lever under andra villkor på landet än i staden, kraven på bostäder skiljer sig åt, transportlösningarna, befolkningsutvecklingen, hur sociala relationer tar form o.s.v. Men det är inga absoluta skillnader. Här är det viktigt att också påpeka, att det finns stora skillnader även mellan olika typer av landsbygder; från den tätortsnära som är tydligare sammanväxt med staden och där det ofta råder konkurrens mellan olika anspråk på marken, till den glesa landsbygden där frågor om bristande tillgänglighet men också om specifika tillgångar i form av naturresurser spelar en större roll. *Rapporten med professor Westholms text (sid 13) finns att läsas i sin helhet på hemsidan för Tillväxtanalys, myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser, under adressen http://www.tillvaxtanalys.se/tua/export/sv/filer/publikationer/rapporter/Rapport_2009_10.pdf. Se även Tillväxtanalys' rapport Regional tillväxt 2009, som finns under adressen http://www.tillvaxtanalys.se/tua/export/sv/filer/publikationer/rapporter/Rapport_2009_12.pdf och beskriver tillståndet och utvecklingen i Sveriges FA-regioner med hjälp av en rad indikatorer och faktorer för tillväxt. Rapporten består av två delar, där del ett beskriver utvecklingen utifrån ett nationellt perspektiv, medan del två beskriver utvecklingen utifrån ett mer regionalt perspektiv.*

”EN VERKLIGT TRIVSAM KOMMUN ÄR EN LITEN KOMMUN”

Statistikcentralen har utfört en kartläggning av trivsel- och trygghetsfaktorer i våra 348 kommuner. Man har på basis av insamlat material klarlagt 27 olika faktorer som påverkar invånarnas trygghet och trivsel i kommunerna. Man har utgått ifrån befolkningstalen och tagit hänsyn till boende, äktenskap, skilsmässor, flyttningsrörelsen, familjernas storlek, brott och straff, bilförseelser, rån, misshandel, trots mot överheten m.m. Plus och minus har getts för olika resultat enligt ett fastställt poängsystem. På första plats kommer Ylämaa, medan Korsnäs intar andra platsen. Ylämaa är en liten kommun med 1 700 invånare mellan Villmanstrand (sedan årsskiftet ihopslagen med Villmanstrand) och östgränsen, medan Korsnäs ligger ca 600 kilometer mot nordväst vid Bottenhavet och är också en typisk landskommun, men har en djup och lång skärgård. Bland de femtio kommuner som ligger högst på listan och har de bästa värdena, är ungefär hälften svenska eller tvåspråkiga. Här placeras sig de åländska småkommunerna högt på listan. En verkligt trivsamt kommun är således en liten kommun. Mot denna bakgrund är den pågående diskussionen om sammanslagning av kommuner missriktad med tanke på invånarnas bästa. En kommun som Korsnäs bör noga tänka sig för innan den beslutar att gå samman med någon storkommun. En sammanslagning med Malax, som i stort sett har samma trygghetsvärden som Korsnäs, kan kanske ge positiva resultat. *Uppgifterna är från en artikel, skriven av Levi Ulfvens, i lördagens upplaga (9.1) av Vasabladet. Artikeln hänför sig till kvällstidningen Ilta-Sanomat som rapporterade om saken inför julen (23.12.2009).*

Kommunalpolitikerna i Korsnäs är inte beredda att slå ihop kommunen med Malax, där man inte heller flaggar för fusion med Korsnäs. Självständigheten hyllas, men kommunerna kan tänka sig ett fördjupat och utvidgat samarbete. Det här framkom då de båda kommunerna på skilda fullmäktigeseminarier diskuterade sin framtid. Uppgifterna är från en artikel, skriven av Mona Söderman, i tisdagens upplaga (12.1) av tidningen Syd-Österbotten.

VATTNETS BETYDELSE FÖR LANDSBYGDSLIVET, SAMARBETE MELLAN LANDSBYGDSNÄTVERK, LANDSBYGDENS SLOVAKIEN – LÄS [RUR@L NEWS](mailto:RUR@LNEWS)
Vattnet är en fundamental resurs som mycket av EU:s landsbygdsutveckling är beroende av – på ett eller annat sätt. I artikeln om vattnet som det väsentliga för landsbygdslivet ser man på några frågeställningar som påverkar kvaliteten och kvantiteten på vattenresurser

inom landsbygdsområden. Det finns många olika typer av lokala stödgrupper för landsbygdsutveckling i EU:s medlemsländer, där möjligheter för samarbete är stark inom och mellan dessa olika landsbygdsnätverk. Frankrike t.ex. har över 25 regionala landsbygdsnätverk. I Slovakien är 86 procent av landet klassificerats som landsbygd, men bara ungefär hälften av Slovakiens landmassa används för jordbruk. Landet, som är mycket höglänt och bergaktigt, har 40 procent av sina invånare på landsbygden. Förutom de här ämnena kan man läsa om bl.a. följande i senaste nyhetsbrevet *RUR@L News* från European Network for Rural Development (ENRD), alltså det europeiska nätverket för landsbygdsutveckling:

- Nyheter från Leader subkommitté
- Sveriges första vinnare av landsbygdsutmärkelser
- Höjande av landsbygdsyrkesskickligheten i Belgien
- Jordbruks- och landsbygdspolitiken under kommissionär Fischer Boel (en broschyr har utgetts som belyser utvecklingen under hennes fem år, se webbadressen http://newsletter.enrd.eu/ruralnews7_en.pdf)

*Det sjunde numret (December 2009) av *RUR@L News – Newsletter for the ENRD* finns (på engelska) under webbadressen http://newsletter.enrd.eu/ruralnews7_en.pdf.*

I nyhetsbrevet kan man hitta information om landsbygdsutvecklingen i världen. Målet är att vara ett interaktivt verktyg som ger information. Den som vill kan även sända e-post om sina erfarenheter inom landsbygdsutveckling i den egna regionen till e-mailadressen newsletter@enrd.eu.

VÄXELVERKAN SOM FRAMGÅNGSFAKTOR – YTR:s NÄTKOLUMN

Finland reder sig genom att lära snabbt och ha högt kunnande. Men landsbygdsområdena behöver allt bättre knytas till den regionala nationella kunskaps- och innovationsdragande regionutvecklingen. Landsbygden ses även som konkurrensfaktor i och med att naturresurserna blivit värdefullare. Finland har fått internationellt erkännande vad gäller utvecklingen av både stad och land, bl.a. från OECD. Stadspolitiken har bestått av en god kohesionspolitik, som har balanserat den nationella strukturen, medan vi för landsbygdsutvecklingen har vi fått beröm för aktivering av aktörer på den lokala nivån. Inom regionutvecklingsarbetet har vi varit innovatörer och modell för andra länder. Ett allt starkare drag i regionernas utveckling är en fortgående fördjupning i deras samarbete. Vi kan inte längre ha en-modells-politik. Den ekonomiska villervallan förutsätter allt handlingskraftigare och skraddarsydd tag för den regionala utvecklingen. Nätverksbildande mellan regionerna är ett centralt medel i förbättrandet av den regionala kohesionen. Regionutvecklingens viktigaste uppgift är för närvarande att stöda och stärka just nätverksbildandet mellan regionerna. Ett medel i utvecklingen av växelverkan är KOKO-programmet (det regionala kohesions- och konkurrenskraftprogrammet). Det är ett regioninriktat program, vilket stärker regionernas inre och inbördes samarbete, särskilt inom näringslivs- och innovationspolitiken. KOKO är ett redskap för företagen i byggandet av en mångsidig, attraktiv verksamhetsmiljö och bostadsmiljö för invånarna. Från början av året startades 52 programregioner inom KOKO. Enligt en förhandsbedömning, sett ur den nationella synvinkeln, kommer KOKO:s kohesionsmål att förverkligas mycket bra. Landsbygdsregionernas specialfrågor har tagits i beaktande i programmets beredning. Alla regioner har garanterats lika möjligheter att delta. I det regionala förverkligandet bör man ta i beaktande städernas och landsbygdens växelverkan och försäkra sig om, att programmets inverkan når hela program-regionen. Regionernas programförslag inom åtgärdshelheten betonar särskilt inverkan på landsbygdens näringsliv, företagsamhet och arbete, landsbygdens dragningskraft och styrka, samt landsbygdsboendet och ordnandet av servicen. Enligt utvärderingen är nätverksbildandet inom KOKO ett

utmärkt drag för samverkan land-stad. Regionerna måste lyckas i att skapa fungerande interna nätverk, genom vilka hela program-regionens kunnande och potential kan utnyttjas. Förutom regionens interna nätverk, anses det som en god sak med nätverksbildande mellan regionerna och stödandet av det. Nätverken ger speciellt stöd åt kohesionsmålen för landsbygden. Nätverksbildandet och skapandet av nya nätverk ses som KOKO:s centrala uppgift. Förhoppningsvis kan man använda KOKO för växelverkan i landsbygdens utveckling. *Texten "Vuorovaikutus menestystekijänä" för januari månads nätkolumn, har skrivits av Janne Antikainen, regionutvecklingsdirektör vid arbets- och näringsministeriet samt vice ordförande för Landsbygds politikens samarbetsgrupps (YTR). På YTR:s hemsida under adressen http://www.maaseutupolitiikka.fi/tiedotus/verkkokolumnit/janne_antikainen_vuorovaikutus_menestystekijana.html finns den fullständiga texten (på finska).*

LÄS ÄVEN DETTA

"Tillbaka till rötterna" för Island

Det finns idag en stor vrede mot "buykings", men förvånansvärt många islänningar menar ändå att bankkraschen för ett år sedan förde något gott med sig. Vigdís Finnbogadóttir, tidigare president och idag närmast landsmoder, menar att borta är nu den ytlighet och pengajakt som dominerat Reykjavik. Nu samlas man kring ursprungliga värden och kulturen blomstrar som aldrig förr. Det är "tillbaka till rötterna" som gäller. Nu finns inget annat som kan rädda islänningarna än hårt arbete. Genom traditionella näringar som jordbruk, fiske och hantverk skall man bygga upp Island igen. Man har ett stålbad framför sig. Men islänningarna klagar inte, för det ligger inte i deras karaktär. *Uppgifterna är från en längre artikel i Gränsbrytning – Nyheter om regioner och regional utveckling i Norden (20/2009), skriven av Anne Wollter.*

Svenska förkortningen NTM-centralen blev kortlivad – heter nu ELY-centralen

Sex dagar efter dess tillblivelse står det klart: NTM-centralen existerar inte längre efter att den svenska förkortningen har slopats. I stället skall den nya Närings-, trafik- och miljöcentralen heta ELY-centralen, samma som den finskspråkiga förkortningen. Enligt industrirådet Marja-Riitta Pihlman på arbets- och näringsministeriet har ministeriet beslutat att använda ELY-centralen som förkortning på svenska. Det handlar om branding, alltså hur myndigheten skall etableras som varumärke. Att det redan finns ett annat NTM har även spelat en roll. Företaget Närpes Trä och Metall använder också varumärket NTM. ELY är en förkortning av elinkeino, liikenne och ympäristö. Myndigheten ärver därmed sitt namnskick av föregångaren TE-centralen. Arbets- och näringslivsmyndigheten blev ju aldrig känd som "AN-central". Den nya myndighetens webbplats hittas under adresserna www.ely-centralen.fi respektive www.ely-keskus.fi. *Uppgifterna är från senaste veckas onsdagsupplaga (6.1) av Vasabladet.*

Köpbacka valdes till Årets by i Östra Nyland

Östra Nylands landskapsstyrelse har vid sitt möte 18.12.2009 valt Köpbacka till Årets by 2009 i landskapet Östra Nyland. Byn, som ligger ca 5 km söderut från Lovisa centrum, har ett invånarantal på ca 300 personer och livlig föreningsverksamhet. Byn Köpbacka har fått sitt namn från det att byn på 1500-talet var en utmärkt marknadsplats – mellan havet och odlingar. Här växte det så småningom upp industri och båtbyggerverksamhet. Köpbacka byaförening rf grundades år 2000 för att rädda den tidigare småskolan från försäljning och för att bevara den som en samlingsplats för byborna. Föreningen verkar även aktivt för att utveckla byagemenskapen genom att ordna olika evenemang och möten. Man har bl.a. gett utlåtande om Östra Nylands landskapsplan. Byaplanen från år 2005, och som uppdaterats senaste höst, fungerar som ett verktyg genom vilket man kan beakta bybornas utvecklingsönskemål

på lång sikt. Byaplaneringsprocessen är gemensam för alla invånare i byn, vilka har kunnat delta i mötena och uppgörandet av planen. Byaföreningen kan enligt planen hjälpa till att föra ärendena framåt och att skaffa finansiering för utvecklingsprojekten. Föreningen har flera kommittéer – en skolfastighets- talko-, fest-, litteratur-, barn- och ungdomskommitté och en planeringskommitté för hembygden och byn – där byborna kan delta. Under sin korta tid har byaföreningen fått mycket till stånd. Till målen hör att bevara de kulturtraditioner som finns i Köpbacka och att göra byaföreningen mera synlig. Ett gemensamt mål är fortfarande att få behålla småskolan som samlingsplats för byborna. I byn finns en god anda, mycket energi och envishet. Genom att arbeta tillsammans och bry sig om varandra, uppnås en positiv gemenskap, en bra by. Priset för Årets by 2009 består av Östra Nylands landskapsvimpel och ett diplom. Beredningen av valet av Östra Nylands by år 2009 har skett i samarbete med den regionala byaorganisationen Östra Nylands Byar rf. *Mer info om Årets by finns i Östra Nylands förbunds informationsblad på adress <http://liitto.ita-uusimaa.fi/files/Tiedotus/Arets%20by%20information%202009.pdf>. Se även byn Köpbackas hemsida på http://www.kopbacka.fi/frontpage.asp?document_id=77.*

Tidigare har följande byar valts till Årets by i Östra Nyland: år 1997 Kantele, år 1998 Pellinge, år 1999 Virböle, år 2000 Jordansböle, år 2001 Hovarböle-Särkijärvi, år 2002 Emsalö, år 2003 Hindhår, år 2004 de fyra byarna Andersby, Hommansby, Tavastby och Skinnarby (NOAK), år 2005 Kerko, år 2006 Isnäs, år 2007 Kartanonmäki och år 2008 Porlom.

Lärorik landsbygdsutvecklingskonferens i Kanada – läs Mikael Ericksons reseskildring

Verksamhetsledaren för Ålands bildningsförbund rf Mikael Erickson besökte OECD:s sjunde landsbygdskonferens i höstas i Quebec, Kanada. Han lärde sig mer på tre dagar av möten och tre dagars fältturer om landsbygdsutveckling än han gjort sedan år 2004, till just innan resan. På fältet betade man av ca fyra borgmästare och deras orter om dagen, plus dubbelt så många presentationer. OECD-organisationen får beröm och konferensen höll hög nivå. Han summerar OECD-mötet med att påstå: lokala myndigheter och beslutsfattare, jobba så nära folkets vilja som möjligt och att ta ut större svängar inom förvaltningen och inte som sedvanligt – i stället för att riskera fel – göra ingenting. *Hela texten kan läsas på Suomen Kylätoiminta ry (SYTY) – Byaverksamhet i Finland rf:s hemsida under adressen <http://www.kylatoiminta.fi/fi/maaseutuplus/body0=4160>.*

Årets första nummer av Maaseuden kehittämisen Uutiskirje

Svensk Byaservice Nyhetsbrev inom landsbygdsutveckling i finsk version, *Maaseudun kehittämisen Uutiskirje*, har utkommit med första numret för i år (kan läsas snart på Svensk Byaservice hemsida www.bya.net, Östra Nylands Byar rf:s www.itukylat.fi, Järvi-Suomen kylät ry:s www.jasky.net och Byaverksamhet i Finland rf:s www.kylatoiminta.fi). Byaombudet Henrik Hausen vid Järvi-Suomen kylät står för översättningen och urvalet från de svenska versionerna av Nyhetsbrevet.

Den som är intresserad av den finska versionen kan meddela namn och e-mailadress, samt namnet på det man representerar, t.ex. förening, organisation, arbetsplats o.s.v. till e-mailadressen kenneth.sundman@ssc.fi.

VAD HAR HÄNT?

Skriv ner några rader om vad som är på gång i er region eller organisation och som kan vara av allmänt intresse för alla!

Nyhetsbrevet, som utkommer en gång i veckan med Svenska Temagruppen (SveT) inom Landsbygdspolitikens samarbetsgrupp (YTR) som samarbetspart, sänds till Byaservice samarbetsgrupp, nyckelpersoner d.v.s. de som representerar Byaservice i olika centrala organ, projektledare som jobbar inom Byaservice, de lokala aktionsgrupperna, de regionala byaorganisationerna och till olika personer/organisationer med anknytning till landsbygdsutveckling. Alla som har något att informera om, skickar in sina bidrag till e-mailadress: kenneth.sundman@ssc.fi. Skriv mycket kort och undvik bilagor. Hänvisa hellre till webbsidor för mer info.

Nyhetsbrevet kan även läsas på Svensk Byaservice hemsida, www.bya.net. Vill du komma med på vår sändlista, sänd då mail till adressen kenneth.sundman@ssc.fi. Ifall någon inte vill ha Nyhetsbrevet i fortsättningen, meddela till samma e-mailadress ovan.
